

تزکیه و بیداری اسلامی (بهار عربی)

مترجمین:

محمسن رستمی - الهام ذوالفقاری - لیلیا مدبر

ارتش جمهوری اسلامی ایران

مرکز آموزشی و پژوهشی شهید سپید صیاد شیرازی

تهران - زمستان ۱۳۹۲

سرشناسه	: رستمی، محسن، ۱۳۶۲ -
عنوان و نام پدیدآور	: ترکیه و بیداری اسلامی (بهار عربی) / مولفین محسن رستمی، الهام ذوالفقاری لومه سرا، لیلا مدبر.
مشخصات نشر	: تهران: مرکز آموزشی و پژوهشی شهید سپهبد صیاد شیرازی، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۲۱۸ ص.
شابک	: 978-600-6869-38-4
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: ترکیه -- سیاست و حکومت -- قرن ۲۱م.
موضوع	: مغرافیای سیاسی -- ترکیه
موضوع	: جنبش های اسلامی -- کشورهای عربی
موضوع	: ترکیه -- روابط خارجی
موضوع	: ترکیه -- روابط خارجی -- کشورهای اسلامی
موضوع	: ترکیه -- جنبه های استراتژیکی
شناسه	: ذوالفقاری لومه سرا، الهام، ۱۳۵۴ -
شناسه	: مدبر، لیلا، ۱۳۶۲ -
شناسه	: مرکز آموزشی و پژوهشی شهید سپهبد صیاد شیرازی
رده بندی کتب	: DR ۳۷۰/۵۶۱:۴۹۷ ۱۳۹۲
رده بندی	: ۳۲۷/۵۶۱
شماره کتابشناختی ملی	: ۳۳۶۲۲۳۳

نام کتاب: ترکیه و بیداری اسلامی (بهار عربی)
مولفین: محسن رستمی - الهام ذوالفقاری لومه سرا - لیلا مدبر
ناظر ویراستار: سید ابراهیم آخوندی
ویراستار: میثم روحانی
نوبت چاپ: اول - زمستان ۱۳۹۲
طراح جلد: علی رویان
امور چاپ و صحافی: آرمان کیانی
صفحه آرای: خشایار کربلای هادی
ناشر: انتشارات مرکز آموزشی و پژوهشی شهید سپهبد صیاد شیرازی
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
قیمت: ۱۲۰۰۰۰ ریال

نشانی: تهران - لویزان - بزرگراه ارتش - روبروی سازمان جنگل ها و مراتع - مرکز آموزشی و پژوهشی شهید سپهبد صیاد شیرازی. صندوق پستی: ۳۶۹۴ - ۱۶۷۶۵ - تلفن مرکز عرضه محصولات فرهنگی: ۲۲۴۵۰۶۹۷
حق چاپ برای مرکز آموزشی و پژوهشی شهید سپهبد صیاد شیرازی محفوظ می باشد.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱	پیشگفتار
۳	مقدمه

فصل اول: مفاهیم و کلیات

۷	تعریف و آوازه بیداری اسلامی
۸	تأثیر بیداری اسلامی
۱۱	چرا تأثیرگذاری انقلاب اسلامی بر بیداری اسلامی
۱۶	اتحاد دین و ملت
۱۸	اسلام صبار
۱۹	گرایش به حکومت
۲۲	توجه به مردم
۲۳	اشاعه دینگرایی
۲۵	الگوی جدید جهانی
۲۶	ستیز با استکبار
۳۱	حزب عدالت و توسعه
۳۲	علل پیروزی مجدد اسلامگرایان در ترکیه
۳۵	نوعثمانی گری
۳۷	تفاوت نوعثمانی گرای با عثمانی گرای
۳۸	فرهنگ استراتژیک رژیم صهیونیستی

فصل دوم: ماهیت شناسی بیداری اسلامی (بهار عربی)

۴۱	ماهیت تحولات
۴۲	آغاز تحولات در جهان عرب
۴۷	ضروریات و ملزومات ایجاد دموکراسی
۴۹	موانع موجود در راه توسعه دموکراسی
۴۹	مقاومت حکومت های خودکامه عربی

۵۱	مذهب و حکومت خودکامه
۵۲	سیاست نظامی عربی
۵۴	دموکراسی سازی در جهان عرب چگونه آغاز خواهد شد؟
۵۸	تحولات و توسعه اقتصادی در جهان عرب
۷۰	تحولات جهان عرب و ارتباط آن با ایالات متحده آمریکا
۷۲	پاسخ غرب به بیداری اسلامی (بهار عربی)
۷۳	ترک‌ب نظامی تظاهرات مردمی
۷۵	شیط‌ اجتماعی - اقتصادی منطقه
۷۷	رویکرد بلندپایه عرب
۸۱	گفتگو با معترضین سیاسی
۸۲	نتیجه گیری فصل

فصل سوم: معرفی دکترین دفاعی - امنیتی ترکیه

۸۹	دکترین امنیتی
۹۱	اصلاح امنیت ملی از سال ۲۰۱۱ تاکنون
۹۲	قانون گذاری
۹۶	چالشهای امنیتی
۹۷	تهدیدها و ریسک‌ها
۹۸	سلاح‌های اتمی و دیگر سلاح‌های کشتار جمعی
۹۹	جرایم سازمان یافته‌ی فراملی
۱۰۰	بی ثباتی جهانی، جنگ و کشورهای فروپاشیده و شکننده
۱۰۲	وضعیت‌های اضطراری غیر نظامی
۱۰۳	دکترین دفاعی
۱۰۵	سطوح جنگ
۱۰۷	اهمیت سطوح جنگ
۱۰۹	راهبرد نظامی و رابطه‌ی بین سیاست و دکترین
۱۱۶	رویکرد ترکیه به عملیات‌های نظامی

۱۲۷	خلاصه‌سازی رویکرد ترکیه
۱۲۸	تهدید کشورهای دیگر نسبت به امنیت ملی ترکیه
۱۲۸	پیشران‌های ناامنی
۱۳۰	تغییر آب و هوا
۱۳۱	رقابت بر سر انرژی
۱۳۶	وابستگی متقابل تهدیدها، ریسک‌ها و پیشران‌ها

فصل چهارم: ژئوپلیتیک ترکیه و سیاست خارجی آن

۱۳۹	موقعیت جغرافیایی ترکیه
۱۳۹	جمعیت
۱۴۰	دین و مذهب ترکیه
۱۴۱	زبان
۱۴۱	اقتصاد ترکیه
۱۴۲	سیاست‌ها و عملکردهای دولت از ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۰
۱۴۲	ویژگی‌های استراتژیک و ژئوپلیتیک ترکیه
۱۴۳	سیاست خارجی ترکیه
۱۴۴	مبانی و اصول پایدار سیاست خارجی ترکیه پس از ۱۹۸۰
۱۴۵	خط مشی‌های استراتژی سیاست خارجی
۱۴۷	پیش‌زمینه‌های تحول در سیاست خارجی ترکیه
۱۴۹	تحولات سیاست خارجی ترکیه
۱۵۰	دلایل تحول بنیادین دولت ترکیه در سیاست خارجی
۱۵۱	به قدرت رسیدن حزب عدالت و توسعه و برسازی هویت جدید برای ترکیه
۱۵۴	ویژگی‌های نو عثمانی‌گرایی

فصل پنجم: ترکیه و الگوهای مطرح در

خاورمیانه جدید

۱۶۱	الگوهای مطرح در خاورمیانه
۱۶۲	مدل انقلاب اسلامی

۱۶۳	مدل سکولار غربی
۱۶۳	مدل عربستان
۱۶۴	مدل ترکیه
۱۶۴	دلایل موافقین و مخالفین مدل ترکیه
۱۶۶	ضعف‌های مدل ترکیه

فصل ششم: ترکیه و استراتژی منطقه‌ای

۱۶۹	ترکیه و استراتژی منطقه‌ای
۱۷۲	سیاست ترکیه در ارتباط با کشورهای عربی خاورمیانه
۱۷۴	سیاست ترکیه در ارتباط با اسرائیل
۱۷۵	سیاست خارجی ترکیه در ارتباط با ایران
۱۷۷	استراتژی ترکیه در بحران بن‌المللی
۱۷۸	هدف‌شناسی خاورمیانه‌ای ترکیه
۱۷۹	ریشه‌ها و دلایل اتخاذ مواضع مناقض
۱۸۲	چالش‌های ترکیه در اتخاذ مواضع مناقض
۱۹۰	ترکیه و خاورمیانه: بین رضایتمندی و اعتراض
۱۹۰	چالش‌های بهار عربی
۱۹۴	پیشرفت‌های سیاسی داخلی
۱۹۶	روابط با غرب و ایالات متحده
۱۹۷	ارتباط با رژیم صهیونیستی

فصل هفتم: آینده‌نگری تحولات منطقه

۲۰۱	آینده‌نگری تحولات منطقه
۲۰۷	منابع

تقديم به:

استاتيد دلسوز گروه جغرافيا به ويژه گروه جغرافياي سياسي واحد علوم تحقيقات و
پژوهش ها، كز كه القباي اين رشته را از اين بزرگواران آموختيم. آقايمان دكتر عز تي، دكتر
فرخ، دكتر اخباري، دكتر حيدري، دكتر حمزه، دكتر اميراحمديان، دكتر صفوي، دكتر
ميري، دكتر مجتهدزاده، سركار خانم دكتر دره ميرحيدر، سركار خانم دكتر پيشگاهي فرد،
سركار خانم دكتر حاج، سركار خانم دكتر رجبى و تمامى عزيزانى كه نام آنها در اين دفتر
نمى گنجد.

- به روح شاد و مهر نيكو اى جنگ تحميلي به خصوص شهداى نيروهاى مسلح.

- پدر و مادر دلسوز و مهربان من در زندگى همراه و همگام من بودند.

پیشگفتار

تحولات پرشتاب و عمیق منطقه خاورمیانه فرصت خوبی را پیش روی ترکیه قرار داده است تا این کشور در قامت یک بازیگر تأثیرگذار منطقه‌ای به ایفای نقش در روند این تحولات بپردازد. ترکیه در یک دهه گذشته به یکی از بازیگران مهم خاورمیانه تبدیل شده است و در خیزش‌های مردمی جهان بهره‌گیری ترکیه از ابزار میانجی‌گری به میزات ارائه حکومت دموکراسی نفوذ منطقه‌ای ترکیه از یک سو و استفاده از استراتژی به صغر رساندن مداخلات با همسایگان توسط دولت اردوغان از سویی دیگر سبب شده است تا ترکیه تلاش کند الگوی سیاسی خود را به عنوان موفق اسلامی به مردم ارائه کند.

در این باب بحث شده است تا با بررسی الگوی سیاسی ترکیه نشان دهیم که این کشور چگونه نقش خود را در کشورهای منطقه که بیداری اسلامی در آنها به وقوع پیوسته است ایفا کرده و با توجه به سیاست چندجانبه‌ای که در اختیار گرفته است تا چه حد می‌تواند الگوی سیاسی خود را به کشورهای عربی بیدار شده صادر کند.

بهار عربی، بیدری اسلامی، خیزش‌های عربی، خیزش‌های ضد استبدادی تعبیر مختلفی است که برای تحولات اخیر خاورمیانه به کار می‌رود. بر این تحولات هر مفهومی را که استفاده کنیم کمتر تحلیل‌گری باور می‌کند که ایده‌ای را که انقلاب اسلامی در طول ۳۴ سال گذشته وعده داده بود، تحقیق عینی یابد. ایده انقلاب اسلامی که بر بیداری مردم در برابر حاکمان وابسته تأکید می‌کرد، این روزها در خیال‌های کشورهای مختلف در حال وقوع است. ایده‌هایی که بر حسب عقلانیت مدرن، ایده آلیست می‌نماید و نباید محقق می‌شد اما شد. چه کسی فکر مردم مصر که بیشتر اوقاتشان را در قهوه‌خانه‌ها صرف کشیدن قلیان می‌کردند تنها در کمتر از یک ماه دیکتاتوری مبارک را به زباله‌دان تاریخ انداختند. بدیهی است که تحقق وعده انقلاب اسلامی از شاخصه‌های قدرت نرم جمهوری اسلامی است اما قدرت نرم زمانی برای انقلاب اسلامی فرصت‌ساز می‌شود که دیپلماسی که بر از قدرت نرم انقلاب استفاده هوشمندانه کند. این در حالی است که سایر قدرت‌های منطقه‌ای و جهانی مستعمل نبوده و هر کدام بر مبنای منافع خویش تلاش می‌کنند تا انقلاب‌ها و خیزش‌های مردمی در خاورمیانه را مصادره نموده و آینده سیاسی کشورهای انقلابی را بر حسب متافع جهانی و منطقه‌ای خود شکل دهند.

ترکیه در میان بازیگران تأثیرگذار در خاورمیانه از جمله قدرت‌هایی است که با به کارگیری دیپلماسی فعال و با بهره‌گیری از ژئوپلیتیک و توانایی‌های اقتصادی و سیاسی خود تلاش می‌کند تا در تحولات جاری منطقه نقش مهمی را بر عهده گیرد. الگوی اسلامی و سیاسی حزب عدالت و توسعه ترکیه رقیبی برای الگوی اسلام سیاسی است که توسط جمهوری اسلامی به کشورهای منطقه‌ای ارائه می‌شود. ضروری است تا هر چه بیشتر به این موضوع پرداخته شود و نشان داده شود که آیا ترکیه در ارائه این الگو تاکنون موفقیتی داشته است یا خیر.

تحولات عمیق و پرشتاب منطقه خاورمیانه، زمینه مناسبی را برای نقش‌آفرینی بازیگران مختلف منطقه فراهم ساخته است. در این میان، ترکیه از جمله بازیگرانی است که نقش پررنگی در تحولات اخیر منطقه داشته است. از یک سو، الگوی دموکراسی ترکیه (به ویژه مدل «بهره‌ها و موفقیت‌های حزب عدالت و توسعه»)، به عنوان الگویی موفق در تلفیق اسلام و دموکراسی در بخش قابل توجهی از افکار عمومی و نخبگان جهان عرب مطرح شده که این امر به از دست گرفتن ترکیه از ابزار میانجی‌گری، به افزایش قدرت و نفوذ منطقه‌ای ترکیه، سیاست‌های منطقه‌ای است. از سویی دیگر، مواضع متفاوت و تا حدودی متناقض ترکیه در قبال تحولات مصر و تونس (حمایت از اعتراضات مردمی) و تحولات لیبی، بحرین و یمن (حمایت از وضع موجود و رژیم‌های سیاسی مستقر) موجب افزایش انتقادات داخلی از رویکرد خاورمیانه‌ای دولت ترکیه و نحوه مقابله با سرایت خیزش‌های مردمی به مناطق کردنشین در بعد داخلی، بحران‌های جدی نسبت به ماهیت واقعی سیاست خارجی دولتمردان حزب عدالت و توسعه در سطح کشورهای عربی (در پی اتخاذ مواضع متناقض در قبال لیبی، بحرین و یمن)، ایجاد تنش در روابط ترکیه با متحدان غربی (به ویژه با عدم مشارکت در عملیات نظامی ناتو در خاک لیبی) در بعد خارجی شده است. با توجه به اهمیت نکات یاد شده، این کتاب در فصول مختلف خود در پی واکاوی واقع‌بینانه اهداف و مواضع متناقض آنکارا در قبال تحولات اخیر منطقه خاورمیانه و نیز پیامدهای اتخاذ این مواضع برای دولت ترکیه است تا در نهایت، درک بهتری از جهت‌گیری‌های سیاست خارجی کنونی ترکیه حاصل شود.

ترکیه طی یک دهه اخیر توانسته با ابتکار عمل در صحنه داخلی و نوآوری در مناسبات منطقه‌ای و بین‌المللی خود را نه تنها به عنوان یک بازیگر خاورمیانه‌ای، بلکه به عنوان یک عضو فعال دنیای اسلام و یک کشور مستقل اروپایی و توسعه‌گرا معرفی کند. ترکیه در خاورمیانه نقش و جایگاه اساسی پیدا کرده است و در معادلات این منطقه نقشی بسیار مهم ایفا می‌کند.

این کشور علاوه بر شرکت فعال برای حل بحران‌های منطقه‌ای، نقش فرهنگی خود را از دست نداده و در صدد ارائه چهره‌ای نوگرا و اسلامی از خود در فضای بین‌المللی است اما وجهه‌ای که ترکیه به دنبال آن است، موجب نمی‌شود که منافع ملی خود را برای دست یافتن به این جایگاه به خطر اندازد. عملکرد دولت ترکیه طی سال‌های اخیر نشان‌دهنده آن است که این کشور می‌تواند اهداف خود بر ارائه چهره جدیدی از ترکیه که می‌تواند پلی میان دنیای اسلام و غرب باشد را با اتخاذ رویکردی واقع‌گرا و از طریق پیگیری مواضع متعادل و میانه‌رو جامه عمل بپوشاند. به نظر می‌رسد این کشور توانسته تا حد مطلوبی به این هدف خود برسد.

نکته مهم این است که ترکیه در این مسیر است به جای جایگاه بی‌طرفانه در امور خاورمیانه، تبدیل به بازیگری مهم در این منطقه گردید. از آغاز هزاره سوم، آنکارا نشان داد که از وضعیت و نقش کم‌رنگ خود در خاورمیانه راضی نیست و تلاش کرده است با اقداماتی از جمله ایفای نقش میانجی بین فلسطین و اسرائیل، توجه به کنفرانس اتحادیه عرب، همکاری و حضور در میان نیروهای حافظ صلح سازمان ملل در لبنان همراهی با نیروهای ناتو در افغانستان، ایفای نقش در برنامه هسته‌ای ایران و نقش‌های جدی تری را در منطقه ایفا کند.

تحولات منطقه خاورمیانه نیز سبب شده است که فرصت خوبی برای ترکیه پدید آمده تا این کشور خود را در عنوان یک بازیگر تأثیرگذار در منطقه مطرح کند تا از این طریق بتواند به ارائه الگوی سیاسی و دموکراسی خود بپردازد. خیزش‌های مردمی در خاورمیانه بسیاری از قدرت‌های جهانی و منطقه‌ای را در اشتباه استراتژیک قرار داده است. برخی این قیام‌ها را الهام گرفته از مکتب اسلام می‌دانند و برخی آن را جنبش‌هایی اجتماعی با ماهیت

ضد استبدادی تفسیر می‌کنند. قدرت‌های جهانی و قدرت‌های منطقه‌ای نظیر ایران، ترکیه و عربستان نیز تلاش می‌کنند تا بر این جنبش‌ها تأثیر گذارده و جهت آن را به سوی خود تغییر دهند. خلاصه آنکه همه می‌خواهند از این آب برای خود ماهی بگیرند و در این دیپلماتیک آغاز شده بهره‌برداری سیاسی خود را انجام دهند.

فراموش نکنیم که آمریکا تفسیر کاملاً لیبرال از اسلام را می‌پسندد و برای قدرت گرفتن کسانی که فقط اسمی از اسلام را بر تارک خود دارند اما براساس سیاست‌های جهان آمریکا عمل می‌کنند تلاش می‌کنند.

فراست فوکویامای پس از حادثه ۱۱ سپتامبر چنین گفت:

فکر لیبرال از اسلام که حکایت از پذیرش سکولاریزم نزد اندیشه مسلمانان دارد، در حال بحران است و صد البته باید تقویت شود. چرا که این تفسیر از اسلام با سیاست لیبرال سازگار نیست و می‌توان جایگزین اسلام بنیادگرا باشد."

آمریکا در مقابل تیزش‌های مردمی در خاورمیانه دچار سردرگمی شده است اما برای جهت دادن حرکت‌های مردمی دست بسته نیست و تلاش می‌کند تا الگوی سیاسی ترکیه را به عنوان الگوی موفق اسلامی مردم خاورمیانه ارائه کند. تلاش دولت ترکیه نیز همین گونه است. سیاست خارجی ترکیه به جهت باز تولید نقش رهبری و مرجعیت در سطح خاورمیانه است. (احیاء عثمانی‌گری نمایی)

بنابراین ضرورت ایجاد می‌کند در پژوهش‌های مختلف به نقش جدید منطقه‌ای ترکیه پرداخته شود. در این کتاب که حاصل پژوهش علمی است، قصد داریم با بررسی الگوی نظام سیاسی ترکیه نشان دهیم که این کشور تا چه حد می‌تواند الگوی سیاسی خود را به کشورهای رسته از استبداد صادر کند.

با به قدرت رسیدن حزب عدالت و توسعه در انتخابات سال ۲۰۰۲ ترکیه تیزی مهم در سیاست خارجی ترکیه به وجود آورد که گسترش حوزه نفوذ ترکیه در منطقه خاورمیانه، یکی از مهم‌ترین جنبه‌های آن به شمار می‌رود. حضور مؤثر در سازمان کنفرانس اسلامی، عضویت ناظر در اتحادیه عرب، ایفای نقش پررنگ‌تر در منطقه خاورمیانه و نامیدن سال ۲۰۰۷ به عنوان سال خاورمیانه، گسترش روابط با سوریه (از جمله سفر تاریخی بشار اسد به ترکیه برای نخستین بار در ۵۷ سال گذشته در سال

۲۰۰۴. بهبود مناسبات با عراق و سفر مقامات بلندپایه دو کشور برای نخستین بار. توسعه روابط با گروه‌های کرد و حکومت خودمختار شمال عراق (از جمله سفر داوود اوغلو. وزیر امور خارجه ترکیه به اربیل در آبان ۱۳۸۸، متوازن نمودن روابط ترکیه با اسرائیل به موازات گسترش روابط با غرب به ویژه در جریان درگیری لفظی اردوغان با تیسون پسر در اجلاس داووس و حمله به کشتی آزادی در غزه)، را می‌توان از مهم‌ترین مشخصات و دستاوردهای سیاست خارجی نوین ترکیه در پرتو دیدگاه‌ها و رویکردهای حزب عدالت و توسعه دانست.

بر اساس چنین تحولاتی که در رویکرد خاورمیانه‌ای ترکیه در طی چند سال اخیر به وفور پررنگ شده است، می‌توان آفرینی این کشور در تحولات عمیق و پرشتاب کنونی خاورمیانه دور از انتظار نیست. اما نکته شایان توجه، اتخاذ مواضع متفاوت و تا حدودی متناقض ترکیه در قبال تحولات اخیر است. از یک سو، رویکردهای ترکیه در قبال تحولات دو کشور تونس و مصر، نشان‌دهنده رویه نسبتاً مشابهی برخوردار بوده است. درخواست از حسنی مبارک و بن علی برای گریز از قدرت و به خواسته مردم مصر و تونس برای ایجاد تغییرات از سوی رهبران ترکیه و اعلام تونس به خواسته‌های معترضین قابل توجه است. پس از پیروزی جنبش‌های اعتراضی در مصر، عبدالله گل رئیس‌جمهور ترکیه به قاهره و دیدار با طنطاوی رئیس شورای نظامی مصر و محمد مدیع دبیرکل اخوان المسلمین و نیز سفر راشد الغنوشی، رهبر حزب نهضت به آنکارا و به زحمات داوود اوغلو از تونس. نمونه بارز تداوم رویکرد مثبت آنکارا در قبال تحولات دو کشور تونس و مصر بود. اما مواضع و اهداف ترکیه در قبال تحولات لیبی، بحرین و یمن، رویکردی کاملاً متفاوت را طی نمود. حمایت آنکارا از رژیم‌های سیاسی این کشورها و اتخاذ مواضع کاملاً محافظه‌کارانه، ابهامات فراوانی را درباره ماهیت واقعی سیاست خارجی دولت‌مردان حزب عدالت و توسعه پدید آورد. حمایت تلویحی از رژیم‌های سیاسی قزاقی، آل خلیفه و عبدالله صالح، دعوت به آرامش، مخالفت با دخالت‌های خارجی و انجام مذاکرات و رایزنی‌های مختلف با رهبران سیاسی این کشورها از جمله مهم‌ترین موارد رویکرد متفاوت آنکارا به شمار می‌رود. صراحت و شفافیت این رویکرد متعارض در قبال لیبی آنگونه بود که مخالفت‌های شدیدی را در داخل لیبی، افکار عمومی کشورهای عربی و متحدان غربی ترکیه پدید آورد.

با توجه به تحولات یاد شده، این پرسش مطرح می‌شود که علت اتخاذ اهداف و مواضع دوگانه و متعارض ترکیه در قبال تحولات منطقه چه بوده است؟ و این امر چه فرصت‌ها و چالش‌هایی را برای رویکرد خاورمیانه‌ای ترکیه در پی داشته است؟ به منظور پاسخ به پرسش‌های یادشده، در این نوشتار کوشش خواهد شد به صورت فشرده به دلایل و پیامدهای اتخاذ این رویکرد متناقض پرداخته شود تا درک بهتری از جهت‌گیری‌های سیاست خارجی کنونی ترکیه حاصل شود.